

Datum van inontvangstneming : 10/07/2019

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-398/19 – 1

Zaak C-398/19

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

23 mei 2019

Verwijzende rechter:

Kammergericht Berlin (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

14 mei 2019

Uitleveringszaak betreffende:

BY

KAMMERGERICHT

Beslissing

[OMISSIS]

In de uitleveringszaak betreffende

de Oekraïense en Roemeense staatsburger

BY,

[REDACTED]

alias

BY,

heeft de vierde strafkamer van het Kammergericht Berlin (hoogste rechterlijke instantie van de deelstaat Berlijn, Duitsland) op 14 mei 2019 beslist:

Het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) wordt overeenkomstig artikel 267 VWEU verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

1. Gelden de beginselen uit het arrest van het Hof van 6 september 2016 in de zaak ██████████ (C-182/15) betreffende de toepassing [Or. 2] van de artikelen 18 en 21 VWEU in het geval van een verzoek van een derde land om uitlevering van een Unieburger ook wanneer de vervolgte persoon naar de aangezochte lidstaat is verhuisd op een tijdstip waarop hij nog geen Unieburger was?

2. Is de lidstaat van herkomst die op de hoogte werd gesteld van een uitleveringsverzoek, op grond van het arrest van het Hof van 6 september 2016 in de zaak ██████████ (C-182/15), verplicht het verzoekende derde land te verzoeken om toezending van de stukken teneinde de overname van de vervolging te onderzoeken?

3. Is de lidstaat die door een derde land is verzocht om uitlevering van een Unieburger, op grond van het arrest van het Hof van 6 september 2016 in de zaak ██████████ (C-182/15), verplicht de uitlevering te weigeren en zelf de strafvervolging over te nemen wanneer hij volgens zijn nationaal recht daartoe de mogelijkheid heeft?

Motivering:

1 I. Feiten:

1. De Oekraïense autoriteiten hebben via het ministerie van Justitie [artikel 5 van het tweede Protocol bij het Europees Verdrag betreffende uitlevering (hierna: „Europees Uitleveringsverdrag”)] een formeel uitleveringsverzoek van 15 maart 2016 [OMISSIS] van de procureur-generaal van Oekraïne toegezonden, dat voldoet aan de eisen van artikel 12 van het Europees Uitleveringsverdrag, en hebben om de aanhouding en uitlevering van de vervolgte persoon met het oog op zijn strafvervolging verzocht. Zij hebben meegedeeld dat jegens de vervolgte persoon een aanhoudingsbevel van de rechter in eerste aanleg Zastavna van 26 februari 2016 bestaat, waarbij deze op basis van de feiten die het voorwerp vormen van de onderhavige [Or. 3] procedure heeft bevolen de vervolgte persoon in voorlopige hechtenis te nemen. Volgens het verzoek en het feitenrelaas, vervat in het bijgevoegde verzoek van de afdeling recherche van de politie van de stad Zastavna van 26 februari 2016 en in het aanhoudingsbevel, heeft de vervolgte persoon herhaaldelijk geldsommen verduisterd [bij een Oekraïens staatsbedrijf]. Het betreft meer bepaalde de volgende feiten:

- 2 a) Tussen 8 augustus en 1 september 2010 heeft de vervolgte persoon zich 2 044 liter dieselbrandstof ter waarde van 11 589 UAH (Oekraïense grivna) onrechtmatig toegeëigend uit een hoeveelheid dieselbrandstof die ter beschikking was gesteld van een vestiging om de gevolgen van een natuurramp op te ruimen en heeft hij samen met andere medeplichtigen, om dat te verhullen, valse

documenten opgesteld waarin de fictieve voertuigen waren beschreven waarvoor de dieselbrandstof zogenaamd voor het beoogde doel zou zijn gebruikt.

b) Op 24 januari 2011 heeft de vervolgte persoon een bestuurlijke boete van 1 700 UAH, die hij volgens een besluit van het Oekraïense pensioenfonds persoonlijk diende te betalen, met middelen [van de betrokken onderneming] betaald. De betaling is geschied met een betalingsopdracht van 29 maart 2011.

c) In januari/februari 2011 heeft de vervolgte persoon een privéreis naar de Bondsrepubliek Duitsland gemaakt, die hij evenwel declareerde als een zogenaamde dienstreis die bedoeld was om overeenkomsten betreffende de levering van wegenbouwtechniek te sluiten. Na zijn terugkeer heeft hij voor de duur van de zogenaamde dienstreis aanspraak gemaakt op loon waarop hij in feite geen recht had en heeft hij daarvoor een loon van 2 333,70 UAH ontvangen.

d) Op 1 augustus 2011 heeft de vervolgte persoon een bestuurlijke boete van 3 400 UAH, die hij volgens een besluit van het Oekraïens pensioenfonds persoonlijk diende te betalen, met middelen [van de betrokken onderneming] betaald. De betaling is laattijdig verricht.

- 3 2. De vervolgte persoon is op 26 juli 2016 overeenkomstig § 19 IRG [Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (Duitse wet betreffende internationale rechtshulp in strafzaken); hierna: „IRG”] in voorlopige hechtenis genomen. Tijdens zijn verhoren door een rechter, die op dezelfde dag overeenkomstig § 22 IRG en op 23 augustus 2016 overeenkomstig § 28 [Or. 4] IRG plaatsvonden, heeft hij bezwaren tegen zijn uitlevering geuit, is hij niet akkoord gegaan met de verkorte uitleveringsprocedure (§ 41 IRG) en heeft hij – tijdens het laatste verhoor – evenmin afstand gedaan van de toepassing van het specialiteitsbeginsel (artikel 14 van het Europees Uitleveringsverdrag).
- 4 Bij beslissing van 1 augustus 2016 heeft de verwijzende rechter bevolen de vervolgte persoon in uitleveringsdetentie te plaatsen en bij beslissing van 29 september 2016 is de verlenging van deze detentie gelast. Bij beslissing van 28 november 2016 heeft de verwijzende rechter de verdere voltrekking van de uitleveringsdetentie van de vervolgte persoon opgeschort tegen betaling van een borgsom van 10 000 EUR alsmede tegen meldingsverplichtingen, en heeft hij hem verboden om zonder zijn toestemming de Bondsrepubliek Duitsland te verlaten. Nadat hij de borgsom op 2 december 2016 had gedeponerd, is de vervolgte persoon op dezelfde dag in vrijheid gesteld.
- 5 3. De vervolgte persoon is weliswaar (eveneens) Roemeens staatsburger, maar heeft – voor zover bekend – nooit zijn gebruikelijke woonplaats in Roemenië gehad, en is in 2012 van Oekraïne, waar hij tot dan leefde, naar Duitsland verhuisd. Het Roemeens staatsburgerschap heeft hij, als afstammeling van Roemeense onderdanen die vroeger in het toenmalige Roemeense gebied Bukowina leefden, (pas) in 2014 verkregen nadat hij daarom had verzocht.

6 Aangezien de vervolgte persoon Roemeens staatsburger is, heeft het bureau van de procureur-generaal van Berlijn – onder verwijzing naar het arrest van het Hof van 6 september 2016 in de zaak ██████████ (C-182/15) – bij brief van 9 november 2016 en een daarbij gevoegd afschrift van de beslissing van de verwijzende rechter van 1 augustus 2016 het Roemeense ministerie van Justitie ingelicht over het uitleveringsverzoek en navraag gedaan of het voornemens was de strafvervolgning over te nemen. Het ministerie van Justitie van Roemenië heeft bij brief van 22 november 2016 in antwoord op dat verzoek meegedeeld dat over een overname van de strafvervolgning alleen kon worden beslist op verzoek van de Oekraïense rechterlijke autoriteiten. Op initiatief van de verwijzende rechter heeft het bureau van de procureur-generaal, bij brief van 2 januari 2017, bij het Roemeense ministerie van Justitie **[Or. 5]** nader geïnformeerd of het Roemeense strafrecht ook los van een verzoek van de Oekraïense rechterlijke autoriteiten tot overname van de vervolging (in de zin van artikel 6, lid 2, van het Europees Uitleveringsverdrag) van toepassing zou kunnen zijn op de aan de vervolgte persoon ten laste gelegde feiten. In zijn antwoord van 15 maart 2017 heeft het ministerie van Justitie van Roemenië meegedeeld dat voor de uitvaardiging van een nationaal aanhoudingsbevel, als voorwaarde voor een Europees aanhoudingsbevel, is vereist dat afdoende is bewezen dat de vervolgte persoon de dader is en dat het bureau van de procureur-generaal van Berlijn verzoekt om overlegging van dienovereenkomstige stukken en kopieën van het bewijsmateriaal uit Oekraïne. De verwijzende rechter legt deze brief, die de in de desbetreffende brief voorgelegde vraag niet direct beantwoordt, aldus uit dat het naar Roemeens recht in principe mogelijk is om een Roemeens staatsburger te vervolgen wegens in het buitenland gepleegde feiten.

7 4. Het bureau van de procureur-generaal van Berlijn heeft verzocht om de uitlevering van de vervolgte persoon aan Oekraïne met het oog op de strafvervolgning, wegens de in het uitleveringsverzoek van het bureau van de procureur-generaal van Oekraïne van 15 maart 2016 [OMISSIS] beschreven feiten, ontvankelijk te verklaren.

8 5. De verwijzende rechter acht de uitlevering van de vervolgte persoon ontvankelijk. Gelet op het arrest van het Hof van 6 september 2016 in de zaak ██████████ (C-182/15), aarzelt hij evenwel om die beslissing te geven aangezien de Roemeense rechterlijke autoriteiten tot nu toe noch een positief, noch een negatief besluit hebben genomen aangaande vervolging in Roemenië van de strafbare feiten die het voorwerp vormen van het verzoek om uitlevering.

9 II. Motivering van de prejudiciële vragen

1. De Bondsrepubliek Duitsland levert haar onderdanen niet uit aan derde landen. Dienaangaande bepaalt artikel 16, lid 2, van het Grundgesetz (Grondwet): **[Or. 6]**

Een Duitser mag niet aan een andere staat worden uitgeleverd. Bij wet kan een afwijkende regeling voor uitlevering aan een lidstaat van de Europese

Unie of aan een internationaal gerechtshof worden getroffen, voor zover de grondbeginselen van de rechtsstaat zijn gewaarborgd.

- 10 Voor onderdanen van andere lidstaten bestaat geen vergelijkbaar wettelijk uitleveringsverbod.
- 11 Een dergelijk verbod vloeit echter – onder bepaalde voorwaarden – voort uit het arrest van het Hof van 6 september 2016 in de zaak ██████████ (C-182/15), waarin met inachtneming van het discriminatieverbod van artikel 18 VWEU rekening gehouden wordt met het recht op vrij verkeer overeenkomstig artikel 21, lid 1, VWEU, dat elke Unieburger het recht verleent vrij op het grondgebied van de lidstaten te reizen en te verblijven.
- 12 De feiten in het onderhavige geval wijken evenwel af van die welke ten grondslag liggen aan het arrest van het Hof van 6 september 2016 in de zaak ██████████ (C-182/15), daar de vervolgte persoon op het tijdstip waarop hij van Oekraïne naar de Bondsrepubliek Duitsland is verhuisd, de Roemeense nationaliteit nog niet bezat, maar alleen Oekraïens staatsburger was. Het verblijf van de vervolgte persoon in de Bondsrepubliek Duitsland was derhalve niet gebaseerd op de uitoefening van zijn recht uit hoofde van artikel 21, lid 1, VWEU.
- 13 Derhalve vraagt de verwijzende rechter:
- Gelden de beginselen uit het arrest van het Hof van 6 september 2016 in de zaak ██████████ (C-182/15) betreffende de toepassing van de artikelen 18 en 21 VWEU in het geval van een verzoek van een derde land om uitlevering van een Unieburger ook wanneer de vervolgte persoon naar de aangezochte lidstaat is verhuisd op een tijdstip waarop hij nog geen Unieburger was? **[Or. 7]**
- 14 2. De Roemeense rechterlijke autoriteiten hebben begrijpelijk uiteengezet dat zij voor de beslissing betreffende de uitvaardiging van een nationaal aanhoudingsbevel, op basis waarvan een Europees aanhoudingsbevel kan worden uitgevaardigd, het tegen de vervolgte persoon beschikbare bewijs nodig hebben om de verdenking te onderzoeken.
- 15 De Duitse autoriteiten beschikken niet over dat bewijs aangezien een uitleveringsverzoek in het kader van rechtshulp op grond van een verdrag niet vergezeld hoeft te gaan van bewijsmiddelen om rechtsgeldig te zijn. Artikel 12, lid 2, van het Europees Uitleveringsverdrag vereist dienaangaande alleen:

Tot staving van het verzoek dienen te worden overgelegd:

[...]

b) een overzicht van de feiten waarvoor uitlevering wordt verzocht. De tijd en plaats, waarop de feiten begaan zijn, hun wettelijke omschrijving en de verwijzing naar de toepasselijke wetsbepalingen dienen zo nauwkeurig mogelijk te worden vermeld;

[...]

[...]

- 16 Derhalve kunnen de Duitse autoriteiten de Roemeense rechterlijke autoriteiten niet het bewijs toezenden dat ten grondslag ligt aan de feiten die het voorwerp vormen van het verzoek om uitlevering. Overigens lijkt het ook twijfelachtig of dergelijk bewijs, wanneer dat in het kader van het verzoek om uitlevering wordt overgelegd, zonder meer aan een andere staat mag worden toegezonden, dan wel of dat niet veeleer afhangt van de soevereine beslissing van het verzoekende derde land. Hetzelfde geldt voor het toezenden, aan de lidstaat van herkomst, van het volledige uitleveringsverzoek dat voor de beslissing betreffende de uitvaardiging van een aanhoudingsbevel volgens de voorschriften evenwel hoe dan ook niet toereikend is.
- 17 Dientengevolge rijst bij de omzetting van de beginselen uit het arrest van het Hof van 6 september 2016 in de zaak ██████████ (C-182/15) voor de toepassing van de artikelen 18 en 21 VWEU het praktische probleem dat om het onderzoek van de overname van de vervolging door de lidstaat van herkomst mogelijk te maken, louter **[Or. 8]** informatie over het uitleveringsverzoek niet volstaat, maar dat de lidstaat van herkomst de stukken bij het verzoekende derde land moet opvragen. Dat zou wegens zowel de in acht te nemen diplomatieke werkwijze als de vereiste vertaling van de – in sommige gevallen zeer omvangrijke – processtukken zeer tijdrovend zijn, hetgeen met name wanneer de vervolgte persoon zich in uitleveringsdetentie bevindt, nauwelijks te rechtvaardigen valt.
- 18 De benodigde tijd zou niet minder zijn wanneer de aangezochte lidstaat het verzoekende derde land zou aanmanen een verzoek tot overname van de vervolging aan de lidstaat van herkomst te richten. Deze weg zou mogelijk echter alleen daarom al niet kunnen worden bewandeld omdat de aangezochte lidstaat regelmatig niet in staat zal zijn om te beoordelen of vervolging door de lidstaat van herkomst overeenkomstig diens nationaal recht eigenlijk wel in aanmerking komt.
- 19 Daarom vraagt de verwijzende rechter:
- Is de lidstaat van herkomst die op de hoogte werd gesteld van een uitleveringsverzoek, op grond van het arrest van het Hof van 6 september 2016 in de zaak ██████████ (C-182/15), verplicht het verzoekende derde land te verzoeken om toezending van de stukken teneinde de overname van de vervolging te onderzoeken?
- 20 3. Het Duitse recht voorziet in een (subsidiare) bevoegdheid voor de vervolging van in het buitenland gepleegde feiten voor het geval dat niet tot uitlevering wordt overgegaan. § 7 StGB [Strafgesetzbuch; Duits wetboek van strafrecht] luidt als volgt:

(1) Het Duitse strafrecht is van toepassing op strafbare feiten die in het buitenland ten nadele van een Duitser zijn gepleegd, wanneer het strafbare feit op de plaats van het misdrijf strafbaar is gesteld of wanneer de plaats van het misdrijf niet binnen de werkingssfeer van een strafrechtsmacht valt.

(2) Ten aanzien van andere in het buitenland gepleegde strafbare feiten geldt het Duitse strafrecht wanneer het strafbare feit op de plaats van het misdrijf strafbaar is gesteld of de plaats van het misdrijf niet binnen de werkingssfeer van een strafrechtsmacht valt en wanneer de dader [Or. 9]

1. ten tijde van het strafbare feit Duitser was of het daarna is geworden, of

2. ten tijde van het strafbare feit buitenlander was, op het Duitse grondgebied werd aangetroffen en niet werd uitgeleverd, hoewel hij volgens de uitleveringswet op grond van de aard van het strafbare feit kon worden uitgeleverd, omdat er geen uitleveringsverzoek binnen een redelijke termijn is ingediend of omdat het is afgewezen, of omdat de uitlevering niet kon worden uitgevoerd.

21 Op grond hiervan zou het mogelijk zijn om ook met het discriminatieverbod van artikel 18 VWEU rekening te houden wanneer de uitlevering van een Unieburger aan een derde land, op grond van de Unierechtelijk verboden discriminatie jegens een Duitser, niet-ontvankelijk wordt verklaard en de strafvervolging door de Duitse strafvervolgingsautoriteiten wordt overgenomen.

22 Volgens de verwijzende rechter levert die benadering evenwel een aanzienlijk gevaar voor een doeltreffende strafvervolging op. Wanneer de uitlevering van een Unieburger uit Duitsland aan een derde land op grond van de door § 7, lid 2, punt 2, StGB geboden mogelijkheid om de strafvervolging in eigen handen te nemen van meet af aan niet-ontvankelijk is, kan ook geen sprake zijn van de uitvaardiging van een bevel tot plaatsing in uitleveringsdetentie. § 15 IRG luidt immers:

(1) Nadat het uitleveringsverzoek is ingekomen, kan de vervolgte persoon in uitleveringsdetentie worden geplaatst, wanneer [...]

(2) Het eerste lid is niet van toepassing wanneer de uitlevering van meet af aan niet-ontvankelijk lijkt.

23 Anderzijds kan in dit stadium van de procedure evenmin een nationaal Duits aanhoudingsbevel worden uitgevaardigd aangezien daarvoor sprake moet zijn van ernstige aanwijzingen van schuld [§ 112, lid 1, eerste volzin, StPO (Strafprozessordnung; Duits wetboek van strafvordering)], die alleen op basis van een onderzoek van het tegen de vervolgte persoon beschikbare bewijs kunnen worden bevestigd. Ter verkrijging van dat bewijs zouden de Duitse autoriteiten het verzoekende derde land moeten voorstellen om de strafvervolging over te nemen of de aanstoot tot een soortgelijk verzoek van het derde land moeten geven.

Het valt te **[Or. 10]** vrezen dat de vervolgte persoon de hiertoe benodigde tijd, waarin geen maatregelen tot waarborging van de procedure kunnen worden genomen, gebruikt om voortvluchtig te blijven en zich aldus (wederom) aan de strafvervolging onttrekt.

24 Derhalve vraagt de verwijzende rechter:

Is de lidstaat die door een derde land is verzocht om uitlevering van een Unieburger, op grond van het arrest van het Hof van 6 september 2016 in de zaak [REDACTED] (C-182/15), verplicht de uitlevering te weigeren en zelf de strafvervolging over te nemen wanneer hij overeenkomstig zijn nationaal recht daartoe de mogelijkheid heeft?

[OMISSIS]